

IZRADA REGISTRA PROSTORNIH JEDINICA NA PRIMJERU PILOT PROJEKTA U OPĆINI ČITLUK

Adelko Krmek¹, Nikolina Paradžik¹, Marta Kožul¹

¹Uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove HNŽ/K

(adelko.krmek@gmail.com, nikol.vukanov@gmail.com, kozulmarta@gmail.com)

Sažetak: U ovom radu opisane su aktivnosti koje su provedene u cilju izrade registra prostornih jedinica (adresnog registra) na području općine Čitluk. U prvom redu napravljena je analiza postojećeg stanja adresnog sustava, te sukladno Zakonu o načinu označavanja i evidenciji naseljenih mjesta, ulica, trgova i kućnih brojeva izrađen je projektni zadatak za izradu projekta. Pripremne radnje projekta podrazumijevaju izradu studije o stanju adresnog sustava, imenovanje ulica i trgova, donošenje odluka o adresnom sustavu te nabavu materijala za označavanje. Projektom je izvršeno označavanje ulica i trgova pločama s nazivima i zgrada kućnim brojevima. Konačni rezultat projekta je baza podataka registra prostornih jedinica.

Ključne riječi: registar prostornih jedinica, zakon, naseljeno mjesto, ulica, trg, kućni broj, baza podataka

1. UVOD

Postojanje kućnog broja na objektima u kojima se stanuje ili se obavlja neka djelatnost je u 21. stoljeću prijeka potreba. U Hercegovačko-neretvanskoj županiji (dalje: HNŽ) izostale su sustavne aktivnosti na polju označavanja kućnih brojeva u proteklih 25 godina. Tako danas imamo veliki broj neoznačenih ulica i trgova, na pojedinim zgradama postoje oznake kućnih brojeva postavljene prije rata, dok su sve novoizgrađene zgrade bez kućnih brojeva. Postalo je normalno da većina građana i institucija ima adresu „naziv ulice b.b.“. Takvo stanje imamo u većini jedinica lokalne samouprave (dalje: JLS) u HNŽ-u, a imamo i ona područja gdje uglavnom ne postoje nikakve oznake. U svakodnevnom životu to stvara velike probleme: nemogućnost dostave pošte na pravu adresu, nemogućnost pronalaženja točne lokacije kako za građane, tako i za određene državne (inspekcije, policija, porezna uprava i sl.) i komunalne službe (opskrba vodom i električnom energijom, odvoz smeća), problemi kod popisa stanovništva i održavanja izbora, nemogućnost korištenja modernih tehnologija za traženje lokacija - GPS navigacija.

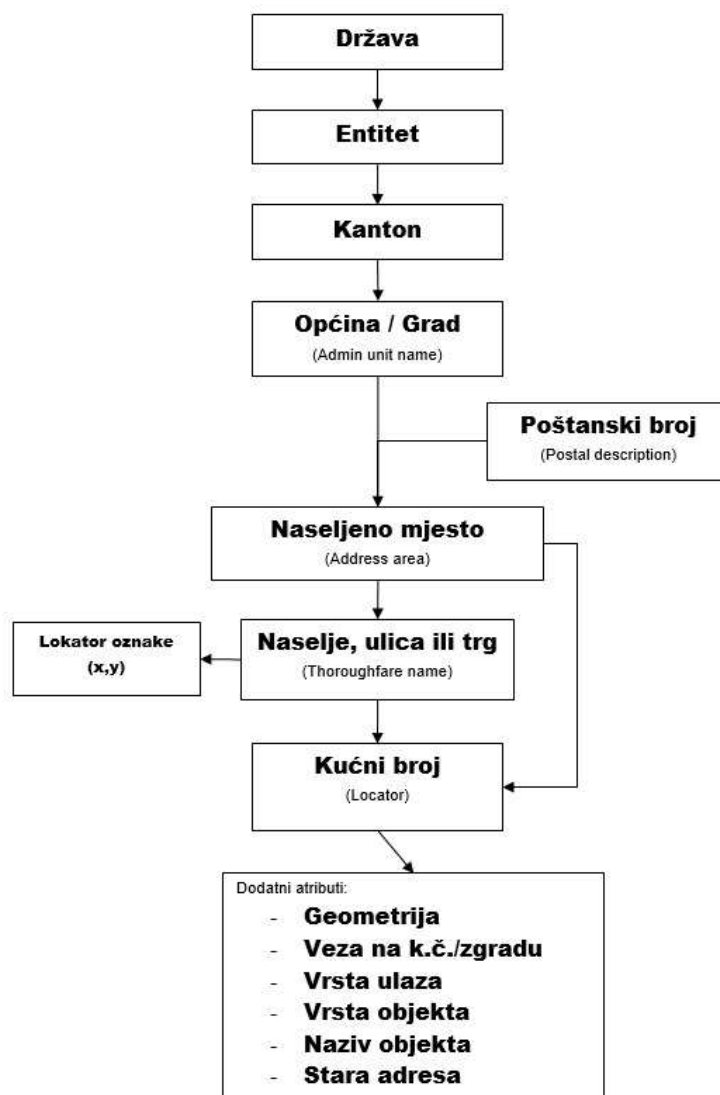
Obzirom na stanje na terenu u HNŽ-u, opisano u prethodnom tekstu, Uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove HNŽ-a (dalje: Uprava) je smatrala neophodnim donošenje zakonske regulative u ovoj oblasti, pa je tako svoje djelovanje u drugoj polovici 2011. godine usmjerila u tom pravcu. Rezultat tog djelovanja je usvajanje Zakona o načinu označavanja i evidentiranju naseljenih mjesta, ulica, trgova i kućnih brojeva (dalje: Zakon) u lipnju 2013. godine. Zakonom se u prvom redu, na vrlo detaljan način regulira materija označavanja naseljenih mjesta, ulica i trgova, te označavanje zgrada brojevima, kao i način izrade baze podataka i vođenja registra prostornih jedinica (dalje: RPJ). Zakon također propisuje obaveze građana i JLS-a u postupku označavanja, kao i kaznene odredbe u slučaju nepoštivanja pojedinih njegovih odredbi. Važno je istaći činjenicu da se svi poslovi vezani za administrativnu dodjelu kućnih brojeva i vođenje RPJ-a dodjeljuju službi JLS-a nadležnoj za katastar. Dakle, Zakon će u najvećoj mjeri provoditi JLS, dok je Uprava nadležna za nadzor i vođenje središnje baze RPJ.

HNŽ pokriva 16,9% ukupne površine Federacije BiH, čini 9,96% njenog stanovništva i spada u relativno slabije naseljena područja. U odnosu na ratne i poslijeratne gubitke u broju stanovnika u državi (23%), gubici u županiji su znatno manji. U odnosu na predratno stanje, broj stanovnika je smanjen za oko 15%. Ratne prilike i kretanje stanovništva doveli su do toga da je jedan broj manjih naselja napušten, dok je na nekoliko lokacija došlo do izgradnje novih, tako da je uz opće smanjenje broja stanovnika došlo i do blage izmjene razmještaja i strukture naselja. Ovakvo stanje se preslikava od jedne do druge JLS u HNŽ-u pa je tako bilo i u općini Čitluk koja je uz Grad Mostar i Čaplinju najgušće naseljena sredina u HNŽ-u, s 21 naseljenim mjestom, u kojima prema posljednjem popisu

stanovništva živi 18552 stanovnika na površini od 181 km². Općina Čitluk se razvija na bipolarnoj osnovi pri čemu je na jednoj strani administrativni centar (Čitluk 3377 stanovnika), a na drugoj strani turistički centar (Međugorje, 2306 stanovnika), a naselje ima tendenciju da dimenzijama preraste općinsko središte. Zajedno s Bijakovićima već čini jednu cjelinu veću od općinskog središta. Najveći dio stanovništva živi u naseljenim mjestima tzv. velikim selima koja imaju od 400-1000 stanovnika.

Kada su u pitanju kućni brojevi može se reći da je numeracija kućnih brojeva izvršena prije rata samo za općinsko središte, naseljeno mjesto Čitluk. Postavljene su bile table s kućnim brojevima od kojih su neke još uvijek zadržane, a neke su uništene. Registar kućnih brojeva nikada nije bio uspostavljen niti vođen od bilo koje službe. Sama činjenica da su naseljena mjesta Međugorje i Bijakovići središte vjerskog turizma u Hercegovini ukazivala je na potrebu postojanja adresa te uspostavu novog RPJ-a s novom numeracijom ili rekonstrukcijom stare numeracije kućnih brojeva, gdje ona postoji. U ovakvim okolnostima općina Čitluk je započela aktivnosti na uređenju adresnog sustava paralelno s aktivnostima Uprave na donošenju Zakona. U tu svrhu realiziran je projekt, kroz koji je izvršena analiza sustava naseljenih mjesta, definicija ulica i trgova za naseljena mjesta Čitluk, Međugorje i Bijakoviće, te je na temelju toga izrađen projekt za označavanje ulica i trgova nazivima i zgrada kućnim brojevima koji je također uključivao i izradu RPJ na obuhvaćenom području.

Sretna okolnost koja se poklopila s aktivnostima općine Čitluk i usvajanjem Zakona je početak realizacije projekta „Izgradnja kapaciteta za poboljšanje zemljišne administracije i procedura u Bosni i Hercegovini” (CILAP). U svrhu testiranja procedura propisanih Zakonom, a na temelju gore navedenog pripremljenog projekta, realiziran je pilot projekt označavanja ulica i trgova nazivima i zgrada brojevima s izradom RPJ-a za dio teritorija općine Čitluk. Projekt je realiziran uz potporu CILAP projekta i općine Čitluk, a Uprava je sudjelovala u organizaciji, definiranju i koordinaciji svih aktivnosti provedenih u sklopu projekta, a sve u svrhu uređenja cjelokupne slike adresnog sustava na ovom području. Da bi se pilot projekt mogao provesti bilo je potrebno osigurati softversku podršku odnosno aplikaciju koja će omogućiti uspostavu RPJ-a. U organizaciji Uprave, a uz podršku CILAP projekta uspješno je realizirana i ova aktivnost čime je ispunjena obveza Uprave po Zakonu prema kojoj mora osigurati softversku podršku uspostavi i vođenju RPJ-a. U nastavku je prikazana shema RPJ-a (Slika 1.), zasnovana na INSPIRE standardima, na temelju koje je izrađena aplikacija. U nastavku će biti opisane provedene aktivnosti i postignuti rezultati, kako kroz pripremnu fazu, tako i kroz fazu implementacije (označavanje ulica nazivima i zgrada kućnim brojevima s izradom RPJ-a).

Slika 1. Shema registra prostornih jedinica

2. PRIPREMNE RADNJE ZA OZNAČAVANJE ULICA I TRAGOVA NAZIVIMA I ZGRADA KUĆNIM BROJEVIMA, I IZRADU REGISTRA PROSTORNIH JEDINICA

Općina Čitluk izradila je Projektni zadatak za izradu projekta označavanja ulica i trgova nazivima te označavanja zgrada kućnim brojevima na području općine Čitluk. Ovim projektnim zadatkom bili su opisani svi poslovi koje je potrebno izvršiti u svrhu pripreme za provođenje neposrednog označavanja ulica i trgova nazivima i zgrada brojevima i za izradu RPJ-a (Pripremna faza). U ovoj Fazi se provodila analiza postojećeg sustava naseljenih mjesta u općini Čitluk. Zatim je izrađen plan podjele na ulice i trgove za naseljena mjesta Čitluk, Međugorje i Bijakovice. Paralelno s tim izrađen je i nacrt Odluke o označavanju ulica i trgova i kućnih brojeva na području općine Čitluk. Temeljem svih ovih dokumenata izrađen je Projekt za označavanje ulica i trgova nazivima i zgrada brojevima i izradu RPJ-a (Faza implementacije). Izvođač je bio dužan ispuniti sve obaveze i poslove iz projektnog zadatka, a one su detaljno opisane u nastavku.

2.1. Analiza sustava naseljenih mjesta

U svrhu uspostave novog RPJ-a koji će omogućiti postojanje kućnog broja na objektima u kojima se stanuje ili obavlja neka djelatnost bilo je potrebno u prvom koraku izvršiti analizu rasporeda naseljenih mjesta s aspekta svih postojećih dokumenata koji ovaj raspored definiraju. Podaci o granicama naseljenih mjesta definiranih Zakonom o utvrđivanju naseljenih mjesta iz 1986. godine vode se u Federalnoj upravi za geodetske i imovinsko-pravne poslove (FGU). U svrhu provođenja ovog projekta Općina je osigurala njihovo preuzimanje. Preklapanjem tih granica s DOF-om izvršena je analiza potreba za eventualnim promjenama granica naseljenih mjesta s ciljem preklapanja sa granicama katastarskih općina, kao i analiza potreba i opravdanosti podjele naseljenih mjesta na naselja u svrhu numeracije kućnim brojevima.

U općini Čitluk sukladno Zakonu o utvrđivanju naseljenih mjesta egzistira 21 naseljeno mjesto. Područja postojećih naseljenih mjesta poklapala su se s područjima katastarskih općina. Podjela na katastarske općine nastala je oko 1880. godine kada je Austro-Ugarska izvršila uspostavu katastra. Ova podjela je uglavnom preuzeta tijekom katastarske izmjere koja je započela 1961. godine. Došlo je samo do cijepanja katastarske općine Čalići na katastarsku općinu Čerin i Čalići, a iz dijela ranije katastarske općine Šurmanci koji je poslije drugog svjetskog rata pripao općini Čitluk utemeljenje su dvije nove katastarske općine (Bijakovići i Vionica). Dakle moglo se reći da je podjela na naseljena mjesta u općini Čitluk izvršena još u 19. stoljeću.

Po važećem Statutu općine Čitluk u tom trenutku bilo je navedeno da općina obuhvaća područja 28 naseljenih mjesta. Iz popisa naseljenih mjesta navedenih u Statutu razvidno je bilo da su nazivi 13 naseljenih mjesta identični nazivima naseljenih mjesta navedenih u Zakonu o utvrđivanju naseljenih mjesta. Sedam naseljenih mjesta iz tog zakona bila su podijeljena na po dva naseljena mjesta u Statutu kako slijedi: Biletići na Biletiće i Biletić Polje, Blatnica na Gornju i Donju Blatnicu, Mali Ograđenik na Gornji i Donji Mali Ograđenik, Veliki Ograđenik na Gornji i Donji Veliki Ograđenik, Hamzići na Gornje i Donje Hamziće, Tepčiči na Tepčiče i Tepčiče polje i Služanj na Služanj i Mostarsko Cerno. Naseljeno mjesto Paoča iz Zakona nosi naziv Paoča-Vidovići u Statutu. Zbog svega navedenog potrebno je bilo ispitati potrebu podjele na naselja u okviru ovih naseljenih mjesta i dati preporuke vezane za eventualnu podjelu.

Po obavljenoj analizi date su preporuke Općinskom vijeću da se Statut uskladi sa Zakonom o utvrđivanju naseljenih mjesta (21 naseljeno mjesto), te da se analizirana naseljena mjesta podjele na naselja što je prikazano u Tablici 1. Definirane se granice naselja unutar naseljenih mjesta, čime su faktički definirana i ta adresna područja. Granice su prikazane na DOF-u, i DKP-u.

Naseljena mjesta	Naselja
Blatnica	Gornja Blatnica, Donja Blatnica
Biletići	Biletići, Biletići polje
Hamzići	Gornji Hamzići, Donji Hamzići
Mali Ograđenik	Gornji Mali Ograđenik, Donji Mali Ograđenik
Služani	Služani, Mostarsko Cerno
Veliki Ograđenik	Gornji Veliki Ograđenik, Donji Veliki Ograđenik
Tepčiči	Tepčiči, Tepčiči polje
Paoča	Paoča, Vidovići

Tablica 1. Podjela naseljenih mjesta na naselja

U uvjetima slabog sustava prostornog planiranja u općini Čitluk, gradilo se na mnogim lokalitetima koji su udaljeni od središta naseljenih mjesta. Temeljem toga došlo je do faktičkog spajanja rubova naseljenih mjesta što je bilo posebno izraženo na području naseljenog mjesta Čitluk, koje je spojeno sa

djelovima naseljenih mjesta Gradnići, Krehin Gradac, Vionica i Potpolje. S obzirom da na urbanom području Čitluka nisu postojale fizički definirane granice naseljenih mjesta (naseljeno mjesto Čitluk se naslanja na naseljena mjesta Potpolje, Krehin-Gradac, Gradnići i Vionica), bilo je potrebno izvršiti i analizu postojećeg stanja tih granica. Glavni razlog tomu bilo je protezanje prije rata definiranih ulica u više naseljenih mjesta. Nakon te analize, urađeni su prijedlozi za protezanje ulica tako da su se ulice nastavljale iz jednog naseljenog mjesta u drugo uz kontinuitet kućnih brojeva. Ova analiza i prijedlozi također su urađeni na granici naseljenog mjesta Međugorja i Bijakovića, te naseljenog mjesta Međugorja i Služnja.

2.2. Izrada planova podjele na naselja, ulice i trgove

Druga aktivnost u sklopu pripreme faze je izrada prijedloga planova podjele na ulice i trgove za naseljena mjesta Čitluk, Međugorje i Bijakoviće.

Preklapanjem podataka o granicama naseljenih mjesta, BPKN, DOF-a, te podataka iz dokumenata prostornog uređenja stvorila se tehnička osnova za definiranje područja ulica i trgova unutar naseljenih mjesta. Pri definiranju područja ulica i trgova potrebno je bilo uzeti u obzir postojeće stanje imenovanih ulica i trgova (Čitluk), izgrađenost objekata i eventualnih pristupnih cesta do njih, kao i planirano stanje koje je propisano dokumentima prostornog uređenja. Kod definiranja granica područja ulica i trgova vodilo se računa da one idu isključivo granicama parcela. Izvođač radova je definirao ova područja u suradnji s nadležnim općinskim službama. U prvom koraku ulice i trgovi su definirani linijski (ulice), odnosno položajno (trgovi), nakon čega su obilaskom terena definirane granice ulica i trgova na način da svi objekti koji pripadaju određenoj ulici imaju i ulaz iz te ulice. Na područjima gdje nisu fizički definirane granice naseljenih mjesta ulice su se nastavljale iz jednog u drugo naseljeno mjesto uz kontinuitet kućnih brojeva. Ulice i trgovi su prikazani u obliku zatvorenih poligona.

U slučaju da se analizom u pripremi fazi ustanovila potreba za podjelom određenih naseljenih mjesta na naselja, ista je također prikazana za svako naseljeno mjesto posebno. Pri povlačenju granica naselja korištena su opća načela definiranja granica: da se granice protežu prirodnim (vododjelnicama, vodotocima ili drugim reljefno definiranim linijama) ili građevinskim objektima (putovima, kanalima, međama parcela) kao i saznanja o protezanju granica prikupljena kroz rad na terenu. Finalni dokument ove analize bio je „Plan podjele naseljenog mjesta na ulice i trgove (naselja)“. Podaci su isporučeni u *. dxf formatu.). Ovaj plan služio je kao osnova za imenovanje ulica i trgova.

2.3. Izrada Projekta za označavanje ulica i trgova nazivima i zgrada kućnim brojevima

Da bi se na terenu mogle materijalizirati planirane aktivnosti izvođač je napravio Projekt koji je sadržavao opis svih procedura koje je potrebno uraditi u svrhu neposrednog označavanja.

U prvom dijelu Projekta Izvođač je izradio plan označavanja ulica i trgova pločama s nazivima, koji je omogućavao kvalitetnu pripremu za fazu implementacije, s aspekta načina označavanja i potrebne količine materijala za označavanje.

U drugom dijelu projekta opisne su sve aktivnosti koje se trebaju provesti u svrhu neposrednog označavanja ulica i trgova nazivima, te zgrada brojevima, kao i izrade odgovarajućeg registra o izvršenom označavanju. Projekt u tom dijelu napisan je u tri faze:

- I. Faza privremena dodjela kućnih brojeva
- II. Faza administrativne dodjele kućnih brojeva
- III. Faza označavanja na terenu s registracijom podataka o izvršenom označavanju u odgovarajućem RPJ-u.

Prva faza podrazumijeva izradu privremenog plana označavanja zgrada brojevima. U projektom zadatku Izvođač je opisao temeljem čega se izrađuje ovaj plan, način njegove izrade, kao i način njegove prezentacije.

Druga faza podrazumijevala je izradu, administrativnu obradu od strane odgovarajuće općinske službe i slanje rješenja o dodjeli kućnih brojeva.

Treća faza podrazumijeva neposredno označavanje kućnih brojeva, kao i evidentiranje dodijeljenih kućnih brojeva u odgovarajućem registru.

Na osnovi plana označavanja ulica i trgova pločama s nazivima i temeljem utvrđenog broja zgrada koje će se numerirati izrađena je i specifikacija potrebnog broja ploča po ulicama i trgovima i pločica s kućnim brojevima sukladno metodologiji propisanoj projektom zadatkom. Izradom ovog projekta Općina je stekla dobru osnovu za realizaciju neposrednog označavanja na terenu.

2.4. Donošenje odluke o adresnom sustavu

U sklopu Projekta označavanja naselja ulica i trgova te označavanja zgrada kućnim brojevima na području općine Čitluk izvođač je izradio nacrt Odluke o adresnom sustavu (dalje: Odluka). Nacrt Odluke zasnovao se na Zakonu, kao i na uobičajenoj praksi kad je ova problematika u pitanju. Nacrt Odluke je sadržavao:

- Način označavanja ulica i trgova pločama i zgrada pločicama s kućnim brojevima;
- Pravila za označavanje ulica i trgova pločama i zgrada pločicama s kućnim brojevima;
- Izgled i dimenzije ploča za označavanje ulica i trgova i pločica s kućnim brojevima;
- Proceduru dodjele kućnih brojeva;
- Kaznene odredbe za nepoštivanja odredbi Odluke;
- Plan podjele na ulice i trgove za naseljena mjesta Čitluk, Međugorje i Bijakoviće s popisom naziva ulica i trgova i
- Plan podjele na naselja za ostala naseljena mjesta koja se dijele na naselja.

Namjera da se izvrši imenovanje ulica i trgova postoji još od završetka rata. Imenovano je više povjerenstava u tom smjeru ali rezultata nije bilo. Glavni razlog tomu bila je činjenica što oni zapravo nisu znali što imenuju. Izradom prijedloga plana podjele na ulice i naseljena mjesta stvorena je dobra osnova za imenovanje. Općinsko vijeće općine Čitluk imenovalo je novo povjerenstvo koje je, temeljem nacrta Odluke u kojoj je popis ulica i trgova upisan brojevima i plana podjele na ulice i trgove, dalo nazive ulicama. Povjerenstvo je svoj rad završilo za manje od dva mjeseca. Nacrt Odluke koju je izradio Izvođač doradile su nadležne općinske službe (umjesto brojeva upisani su nazivi ulica i trgova), te je ista usvojena od strane Općinskog vijeća. Temeljem donesene Odluke i izrađenog projekta provedena su dva natječaja, jedan za isporuku materijala za označavanje po specifikacijama iz projekta i drugi za izbor izvođača za neposredno označavanje ulica i trgova pločama s nazivima i zgrada kućnim brojevima.

3. REALIZACIJA PROJEKTA OZNAČAVANJA

3.1. Označavanje ulica i trgova pločama za nazivima

Označavanje ulica i trgova pločama s nazivima izvršeno je sukladno Projektu za označavanje ulica i trgova te općinskoj Odluci o označavanju naselja, ulica i trgova. Iz izrađenog plana označavanja vidljiva je lokacija na kojoj se vrši označavanje, kao i način označavanja na pojedinoj lokaciji. Plan je također definirao mjesto gdje se postavlja ploča s nazivom. Za to su prvenstveno korištene zgrade, a

ako nema zgrade na toj lokaciji ploča se postavlja na stup. Isto tako planom je definiran i broj ploča na pojedinim zgradama i stupovima.

Ploče s nazivima ulica i trgova postavljale su se na sljedeći način:

- ploča s nazivom ulice ili trga postavlja se na zgrade po mogućnosti na visini 2,5 metara od tla.
- ako na mjestu gdje je potrebno ploču postaviti nema zgrade, ako je zgrada zaklonjena ili udaljena od nogostupa tako da natpis na ploči nije uočljiv, ploča s nazivom ulice ili trga postavlja se na zaseban nosač (stup, okvir i sl.) minimalne visine 2,5 metara.

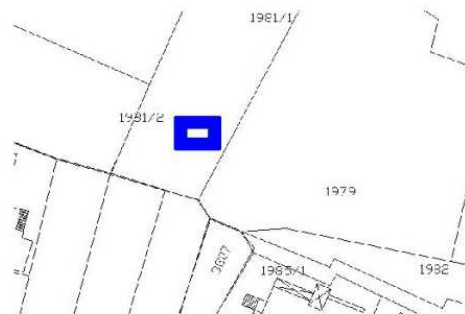
Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine

Hercegovačko-neretvanska županija
Općina Čitluk

PODACI O PLOČI S NATPISOM ULICE

Naseljeno mjesto:	Bijakovići	Ulica	
Katastrska općina:	Bijakovići	Stjepana Radića	
Katastrska parcela:	1981/1		
G_K koordinate:	Y= 6474360		

Prikaz lokacije s natpisom ulice na katastarskom planu

2.Slike s natpisom ulice

Datum postavljanja: 29.10.2014. godine

Ploču postavio: Geometrika doo

Slika 2. Podaci o ploči s natpisom ulice

Nakon postavljanja ploča s nazivima ulica i trgova, Izvođač radova je izradio dokumentaciju (Slika 2.) kojom se na kopiji katastarskog plana prikazuje položaj mjesta na kojem je ploča postavljena, koordinate (Y i X) mjesta na kojem je ploča postavljena očitane s katastarskog plana, kao i dvije fotografije od kojih prva pokazuje širi obuhvat mjesta postavljanja (zgradu, raskrižje, parcelu i sl.), a druga neposredni prikaz mjesta postavljanja (ploča s neposrednom okolinom). Za svaku postavljenu ploču, Izvođač je prezentaciju prikupljenih podataka izradio na listu A4 formata. Dokumentacija se izradila u digitalnom obliku u PDF formatu. U slučaju da objekt na koji je postavljena ploča nije

evidentiran na katastarskom planu, prikaz mjesta na kojem je postavljena ploča je izrađen na DOF-u. U tri naseljena mjesta, sveukupno je postavljeno 119 stupova i 263 ploče s natpisom naziva ulica i trgova.

3.2. Označavanje zgrada kućnim brojevima

Označavanje zgrada kućnim brojevima vršilo se po proceduri propisanoj Zakonom i opisanoj projektom za neposredno označavanje.

3.2.1. Privremena numeracija objekata brojevima

Prvi korak ka fizičkom označavanju zgrada brojevima predstavlja izrada privremenog plana numeracije objekata. Ovaj plan je izrađen sukladno pravilima propisanim Zakonom i Odlukom. Izvođač radova je tom prilikom koristio službeni katastarski plan i najažurniji DOF s kojim se u tom trenutku raspolagalo. Koristeći spomenutu dokumentaciju Izvođač je izradio privremeni plan numeracije za svako naseljeno mjesto. U tu svrhu, na temelju terenskog obilaska identificirale su se sve zgrade i drugi objekti koji se trebaju označiti. Posebna pozornost se obratila na objekte koji su izgrađeni, a nisu evidentirani u katastarskom operatu ili se ne vide na DOF-u. Na DOF-u su se na odgovarajući način prezentirali ti objekti, a unutar te prezentacije su se upisivali planirani kućni brojevi koji će im biti dodijeljeni. Pri izradi privremenog plana numeracije posebno se vodilo računa da će se isti plotati u M= 1:2500, kako bi ucrtni sadržaj na DOF bio vidljiv. Privremeni kućni brojevi su se dodjeljivali sukladno pravilima propisanim odredbama članaka 11. do 20. Zakona. Pri izradi privremenog plana numeracije Izvođač je u slučajevima kada na terenu između objekata u ulici postoji slobodan neizgrađen prostor, ovisno o stanju na terenu (broj parcela, mogućnost gradnje i sl.) rezervirao određeni broj kućnih brojeva za naknadnu dodjelu kad se na tom području izgrade objekti. Nakon što je izvođač izradio privremeni plan numeracije objekata za pojedino naseljeno mjesto dostavio ga je Službi na odobrenje. Služba je izvršila pregled dostavljanog privremenog plana, te kako na isti nije imala primjedbi, dala je suglasnost na njegov sadržaj, te je pismenim putem obavijestila Izvođača o njegovom prihvatanju.

3.2.2. Administrativna dodjela kućnih brojeva

Administrativna dodjela kućnih brojeva vršila se po službenoj dužnosti na temelju odobrenog privremenog plana numeracije. U tu svrhu Izvođač je softverski izradio rješenja o dodjeli kućnih brojeva sukladno članku 21. Zakona za sve zgrade definirane privremenim planom numeracije. U rješenju o dodjeli kućnog broja kao obveznik za plaćanje naknade propisane za označavanje navodio se posjednik upisan u katastarskom operetu, izuzev zgrada u etažnom vlasništvu gdje se kao obveznik navodio kućni savjet pojedine zgrade. Izvođač je bio dužan ispisati rješenja u 2 primjerka i ista dostaviti Službi. Šef Službe je potpisao ovako pripremljena rješenja nakon čega se vršila njihova distribucija na lokacije koje su predmet numeracije. Uz rješenje o dodjeli kućnog broja dostavljana je i uplatnica, koju je također izradio Izvođač. Distribuciju rješenja uz obvezno potpisivanje dostavnice vršio je Izvođač radova.

3.2.3. Neposredno označavanje zgrada

Preduvjet za postavljanje pločice s kućnim brojem na objekte bila je uplata naknade za dodjelu i postavljanje kućnog broja u općinski proračun. U tu svrhu općinska služba nadležna za financije je vodila evidenciju o pristiglim uplatama. Po isteku roka za uplatu određenog rješenjem o dodjeli

kućnog broja (15 dana), Izvođač je izvršio postavljanje kućnih brojeva na sve objekte za koje je bila izvršena uplata. Tijekom tog postupka Izvođač je od vlasnika odnosno korisnika koji nisu uplatili iznos u ostavljenom roku, mogao direktno naplatiti predviđeni iznos, koji je po okončanju aktivnosti na postavljanju kućnih brojeva uplaćivao u općinski proračun. Uz dokaz o uplati bio je dužan predočiti i potvrde o uplati od svakog pojedinog uplatitelja. Krajnji rok u kojem se moralo završiti postavljanje pločica za pojedino naseljeno mjesto je 30 dana od isteka roka za uplatu sredstava po posljednjem rješenju dostavljenom za pojedino naseljeno mjesto. Po isteku tog roka postavljanje pločica s kućnim brojevima vršilo se sukladno redovitom postupku propisanom općinskom odlukom.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine

Hercegovačko-neretvanska županija
Općina Čitluk

PODACI O KUĆNOM BROJU

Naseljeno mjesto:	Međugorje		Kućni broj
Ulica:	Put Dubrava		
Katastrska općina:	Međugorje		5
Katastrska parcela:	1027/2		
Posjednik:	VASILJ KAŽIMIRA LJILJANKA		
G_K koordinate:	Y = 6473916	X = 4783843	
			Put Dubrava

Prikaz lokacije kućnog broja na katastarskom planu

Slike sa kućnim brojem

Datum postavljanja: 29.10.2014. godine	Broj postavio: Geometrika doo
--	-------------------------------

Slika 3. Podaci o kućnom broju

Postavljanje pločica s kućnim brojevima vršilo se sukladno Zakonu i Odluci. Pri izboru mjesta za postavljanje, Izvođač je u dogovoru s vlasnikom odnosno korisnikom objekta vodio računa o sljedećim načelima:

- Pločica s kućnim brojem postavlja se na zgradu tako da je vidljiva s ulice odnosno javne ili druge ceste od koje se pristupa zgradi i to desno od ulaza, neposredno iznad ulaza ili na dijelu zgrade koji je bliži ulazu.
- Označavanje građevinskih parcela kućnim brojevima vrši se postavljanjem tablica na posebnom stubu visine 2,5 m, u lijevom uglu parcele od glavne ulice, odnosno puta, ako je parcela ograđena postavljanje tablica vrši se na ulazu parcele vodeći računa o njihovoj vidljivosti.

Nakon postavljanja pločica s kućnim brojevima na objekte, Izvođač je izradio dokumentaciju o izvršenom postavljanju (Slika 3.), koja se sastoji od sljedećih podataka: kopije katastarskog plana s naznakom na koje mjesto na objektu je postavljena pločica, koordinata mjesta na koje je postavljena pločica očitanih s katastarskog plana i fotografije iz koje se vidi jasan položaj pločice na objektu. Za svaku postavljenu pločicu izvođač je prezentaciju prikupljenih podataka izvršio na listu A4 formata. Dokumentacija se izradila u digitalnom obliku u PDF formatu. U slučaju da objekt koji se označava nije evidentiran na katastarskom planu, prikaz mjesta na kojem je postavljena pločica je izrađen na DOF-u. U tri naseljena mjesta u: Čitluku, Međugorju i Bijakovićima, sveukupno od planiranih 2444 objekta, postavljeno 1935 pločica s kućnim brojem i izrađena prateća dokumentacija RPJ-a.

3.2.3. Izrada baze podataka registra prostornih jedinica

Krajnji korak u procesu označavanja je registracija naziva ulica i trgova s pratećim atributima kao i registracija dodijeljenog i označenog kućnog broja u RPJ-u koji vodi Služba. U tu svrhu Služba je omogućila Izvođaču da putem posebnog korisničkog računa, na računalima Službe izvrši upis podataka o označenim ulicama i trgovima te podataka o označenim kućnim brojevima. Izvođač je predao Službi svu dokumentaciju, nastalu kroz realizaciju projekta složenu i sistematiziranu po naseljenim mjestima.

4. ZAKLJUČAK

Zakonom se uređuje način označavanja naziva naseljenih mjesta, ulica i trgova, način utvrđivanja kućnih brojeva, način označavanja zgrada i građevinskih parcela kućnim brojevima, kao i vođenje registra naselja, ulica, trgova i kućnih brojeva. Zakon propisuje tehničke standarde za označavanje, a provođenje je u nadležnosti JLS. Zakon propisuje i obaveze građana i JLS-a u postupku označavanja, kao i kaznene odredbe u slučaju nepoštivanja pojedinih njegovih odredbi. Sve ovo testirano je kroz pilot projekt u općini Čitluk. Po provedenom projektu ustanovljeno je da su sve procedure propisane Zakonom dobro opisane i provedive, što omogućava i ostalim JLS na području HNŽ-a implementaciju Zakona. Uočen je i jedan manji nedostatak koji se odnosi na dodjelu kućnog broja rješenjem. Kroz testiranje se pokazalo da se u procesu dodjele kućnog broja ne vodi upravni postupak, pa je onda i rješenje nepotrebno. Zakon će se doraditi na način da se kućni broj dodjeljuje temeljem izvoda iz privremenog plana numeracije.

Evidencije naziva prostornih jedinica će se uskladiti (do sada većina lokalnih tijela nije vršilo usklađivanje), prostorne jedinice će biti jasno definirane u prostoru te pravilno označene i evidentirane u RPJ-u. Uređenje RPJ-a je ujedno uređenje jednog od temeljnih prostornih registara.

Uspostava registra naseljenih mjesta, ulica i trgova i kućnih brojeva, za svaku JLS, prvi je korak u razvitku modernog komunalnog informacijskog sustava. Naime podaci ovog registra u kombinaciji s podacima BPKN-a, su savršena osnova za izgradnju komunalnog informacijskog sustava, koji u budućnosti za JLS treba predstavljati temeljni alat za upravljanje prostorom, resursima i procesima koji se odvijaju u njima.

Podatke RPJ-a o adresama bi trebale preuzeti institucije koje vode podatke o prebivalištu i boravištu državljana (IDDEEA, MUP). Jedan od glavnih podataka centralne evidencije prebivališta/boravišta jest adresa stanovanja. Uspostavljanjem RPJ-a u proces prijave prebivališta/boravišta uvodi se zaštitni mehanizam, tako da je prijava moguća samo ako adresa postoji u registru. Uvođenjem RPJ-a smanjit će se broj fiktivnih prijava, neće biti moguće prijave na adresu koja ne postoji jer će se prijave vršiti samo na adrese koje su vezane za stambeni objekt. Nadamo se da će uskoro adrese bez broja postati prošlost. Ostali korisnici podataka su banke, osiguravajuće kuće, javna poduzeća i ostali subjekti koji imaju potrebu za adresama, njima će se korištenje podataka o prostornim jedinicama omogućiti posebnim propisima i procedurama.

LITERATURA

Zakon o utvrđivanju naseljenih mjesta ("Službeni list SRBiH", br. 24/86)

Zakon o načinu označavanja i evidentiranju naseljenih mjesta, ulica, trgova i kućnih brojeva („Narodne novine HNŽ/K“, br. 7/13).

Općina Čitluk (2013), Projektni zadatak za izradu projekta označavanja naselja ulica i trgova te označavanja zgrada kućnim brojevima na području općine Čitluk,

Općina Čitluk (2013), Projekt označavanja ulica i trgova nazivima i zgrada brojevima, te izrade adresnog registra za dio teritorija općine Čitluk

***Abstract:** The paper presents the carried out activities aimed at creating the Register of Spatial Units (Address Register) in the municipality of Čitluk. Firstly, an analysis of the existing address system had been done and according to the Law on Marking and Keeping Records of Settlements, Streets, Squares and House Numbers, the terms of reference for the project were created. Preparatory project works refer to making a study of the state of the Address System, Naming of Streets and Squares, Decision-making on the Address System and the purchase of marking material. Under this project, the streets and squares are marked with plates with names and the buildings with house numbers. The final result of the project is the Register of Spatial Units Database.*

***Key words:** Register of Spatial Units, law, settlement, street, square, house number, database*